

PER QUÈ LI DIUEN... QUAN

► Reduïm l'associacionisme a pagar quota i anar a una assemblea un cop l'any i anomenem voluntariat a l'activitat individual d'implicar-se i dedicar-hi un temps. El repte és recuperar la participació col·lectiva com a motor de canvi social i personal.

Des que Anselm Clavé, referent de l'associacionisme català contemporani, va crear la coral la Fraternal entre les classes obreres, ara fa 165 anys, ha plogut molt. O potser, no tant. Si la proposta del fundador del moviment coral català es va estendre amb èxit, va ser perquè es recolzava en dues potes claus per al desenvolupament de tot l'associacionisme posterior i del mateix país: l'associacionisme i l'activisme cultural, compromès amb el país i la llengua, d'una banda, i els moviments per l'emancipació de classe i la defensa de drets, per l'altra. Clavé ja tenia dificultats per cantar a l'espai públic, no gaire diferents de les de molts col·lectius actuals per fer la seva activitat, i aquell moviment cultural d'arrel obrerista era tan incòmode per l'*status quo* de l'època com ho és una part important de la societat civil actual.

El moviment associatiu és i ha estat un espai de relacions humanes, de fraternitat, valors cooperatius i de participació; participació entesa com a procés de reflexió i decisió col·lectiva i de transformació d'un mateix i de l'entorn. L'associacionisme és, doncs, motor d'avenç social, tot i que no és altra cosa que una cultura organitzativa i d'intervenció social més o menys contemporània de quelcom que ha existit sempre. No oblidem que la participació social, la voluntat de participar comunitàriament en allò que ens afecta, existeix des que existeix la humanitat.

Les associacions, i altres formes jurídiques de base voluntària i participativa, són la legalització d'aquesta realitat -o almenys d'una

part- amb l'objectiu de facilitar-ne l'activitat, especialment des de l'establiment dels estats liberals. Per tant, l'associacionisme, com a concepte, no és (només) fer-se soci de res, sinó implicar-se voluntàriament, poc o molt, en un projecte col·lectiu de benefici comunitari. És associacionisme, o com vulguem dir-li, l'assemblea popular de barri, el grup de voluntàries

“El moviment associatiu és i ha estat un espai de relacions humanes, de fraternitat, valors cooperatius i de participació; participació entesa com a procés de reflexió i decisió col·lectiva i de transformació d'un mateix i de l'entorn.”

que fa acompanyament a gent gran (vinculats potser a una gran entitat), el col·lectiu no formal de joves que organitza concerts en un petit poble, el moviment veïnal, el grup de teatre amateur, l'agrupament escolta... Compte doncs amb tants carnets de sòcia a la cartera si només són d'importants clubs automobilístics, grans clubs esportius i descomptes comercials a la benzinera. I si perdonem el Club Super3 és per raons que ara no venen el cas...

Un tema a banda són les entitats sense ànim de lucre, en global, en què hi englobem des d'una fundació

VOLEN DIR PARTICIPACIÓ?

que gestiona patrimoni cultural, sense persones voluntàries, a una associació de base, sense cap persona treballadora donant suport a l'activitat associativa. Important, doncs, diferenciar entre associacionisme, posant l'epicentre en la participació voluntària, i tercer sector, posant l'epicentre en l'activitat econòmica des del no benefici privat, en principi, gràcies a evitar plusvàlues de l'activitat que realitza.

I a aquest aiguabarreig cal sumar-hi el creixement del voluntariat, no com a concepte (que d'això en portem parlant tot l'article!) sinó com a paraula i especialment d'aquelles pràctiques que associem més fàcilment a aquest terme. Unes primeres pistes són que "voluntari/a" faci referència a l'individu més que al col·lectiu o que, si parlem en termes d'iniquitat, ens evoqui a una acció de servei més vinculada a mitigar les conseqüències de la injustícia que a eradicar-ne les causes.

Ara bé, dins de la diversitat de realitats existents també n'hi ha de terminològiques, i sovint aparentment contradictòries. De manera que té sentit reivindicar conceptes però no enfrontar termes i reivindicar-ne les essències, perquè de males pràctiques n'hi ha a tot arreu. A més, no sabem si per la seva simplicitat o perquè, com diu l'enigmista, "voluntàries" té la força de tenir totes les vocals, però a aquestes alçades de la pel·lícula el voluntariat ha vingut per quedar-se.

Diguem-li associacionisme, activisme, militància, voluntariat, participació social o col·lectiva... que la qüestió està en la reivindicació de la societat civil i valorar-ne el seu paper educador i transformador, en la necessitat d'enfortir-la i en fomentar i garantir la participació en tots els nivells.

David Guàrdia
Secretari del CNJC
david.guardia@cnjc.cat